

FIRAT ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ

Journal of Social Sciences

p-ISBN:1300-9702 e-ISBN: 2149-3243

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ KÜRESEL KÖY KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORİK ALGILARI

Metaphoric Perceptions of Social Studies Teacher Candidates Regarding the Global Village Concept

Feyzullah EZER¹ ve Selda AKSÜT²

¹Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Elazığ, Türkiye, fezer@firat.edu.tr, orcid.org/0000-0002-5862-8541

²Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Elazığ, Türkiye, selda.aksut@hotmail.com, orcid.org/0000-0001-6128-7867

Araştırma Makalesi/Research Article

Makale Bilgisi

Geliş/Received:
10.01.2020
Kabul/Accepted:
05.03.2021

DOI:

10.18069/firatsbed.803430

Anahtar Kelimeler

Küresel köy, metafor,
sosyal bilgiler, öğretmen
adayları

ÖZ

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının küresel köy kavramına ilişkin metaforik algılarının belirlenmeye çalışıldığı bu araştırma, nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseni ile yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu 2019-2020 eğitim öğretim yılı bahar dönemi Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalında 1., 2., 3. ve 4. sınıflarda öğrenim gören 220 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının küresel köy kavramına ilişkin metaforik algılarını belirlemek amacıyla, “küresel köy a/e benzer, çünkü” ifadesinin yer aldığı bir formdan yararlanılmıştır. Öğretmen adaylarının küresel köy kavramına ilişkin 149 metafor geliştirdikleri ve bu metaforların 9 kavramsal kategoride yer aldığı belirlenmiştir. Belirlenen kavramsal kategoriler; her yere yayılma, hızlı yayılma, birlik olma, her olaydan haberdar olma, birbirinden etkilenme, tek düze rutin davranışlar, bireysellik, özgürlük ve gizliliğin ortadan kalkması şeklinde sıralanmaktadır. Farklı üniversitelerde ve farklı bölümlerde öğrenim gören öğretmen adaylarının küresel köy kavramına ilişkin algılarını metaforlar aracılığıyla belirlemeye yönelik benzer çalışmalar yapılabilir.

ABSTRACT

This study, aiming to determine the metaphoric perceptions of social studies teacher candidates regarding the global village concept, was conducted with the phenomenological design, one of qualitative research designs. The sample group of the study consisted of a total of 220 teacher candidates receiving education in years 1, 2, 3 and 4 in Fırat University Faculty of Education Department of Social Studies Education during the spring term of the 2019-2020 academic year. A form including the statement “a global village is like a because” was used in order to determine the metaphoric perceptions of social studies teacher candidates regarding the global village concept. It was determined that the teacher candidates developed 149 metaphors regarding the global village concept and these metaphors were involved in 9 conceptual categories. Conceptual categories determined; spreading everywhere, rapid spreading, unity, being aware of every event, being influenced by each other, uniform routine behavior, individuality, freedom and loss of privacy. Similar studies can be conducted to determine the perceptions of teacher candidates, from different universities and different departments, regarding the global village concept via metaphors.

Keywords

Global village,
metaphor, social
studies, preservice
teachers

Atf/Citation: EZER, F. ve AKSÜT, S. (2021). Sosyal Bilimler Öğretmen Adaylarının Küresel Köy Kavramına İlişkin Metaforik Algıları, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31, 2(667-686).

Sorumlu yazar/Corresponding author: Selda AKSÜT, selda.aksut@hotmail.com

1. Giriş

İçinde yaşadığımız dünyanın son yıllarda üzerinde en çok konuşulan ve durulan konularından birisi küreselleşme olgusudur (Yılmaz ve Horzum, 2005: 104). Küreselleşme; bilginin, teknolojinin, kültürün, işgücünün, sermayenin, mal ve hizmetlerin mümkün olduğunca sınır tanımadan yeryüzünde dolaşmasıdır (Turan, 2011: 14). Küreselleşme, uluslararası finans kuruluşlarının tüm dünyayı pazar haline dönüştürme eylemleridir (İlhan, 2009: 9). Küreselleşme ekonomi, teknoloji, politika, sosyal hayat ve kültür gibi birçok alanla ilgili bir kavram olarak büyük bir değişimi ifade etmektedir (Yılmaz ve Horzum, 2005: 106). Dolayısıyla da küreselleşme olgusu yeni bir kavram olmasına karşın halen devam eden dinamik bir süreci kapsamaktadır (Balay, 2004: 62). Küreselleşmenin belirgin özelliklerinden birisi insanların, bölgeler, ülkeler ve kıtalar arasındaki hareketliliğini git gide arttırmasıdır (Gökbayrak, 2007: 47). Yukarıdaki tanımlarda da görüldüğü gibi küreselleşmenin etkilerinin ekonomiden kültüre kadar farklı ve geniş bir alanda görülmesi, çok yönlü ve dinamik bir süreci kapsamaması, küreselleşme ile ilgili farklı yaklaşımların bulunması, küreselleşmenin algılanmasındaki farklı bakış açıları, küreselleşmenin ekonomi, teknoloji ve kültür gibi farklı boyutları üzerinde durulması gibi sebeplerden dolayı küreselleşme ile ilgili net bir tanımın yapılması zorlaşmaktadır.

Küreselleşme, bazen ekonomik güce dayalı tek yönlü bir olgu olarak ifade edilse de aslında küreselleşme çok yönlü bir olgu olarak birbirine bağımlı etmenlerin bir arada bulunduğu farklı boyutları içinde barındırmaktadır (McBurnie, 2002: 172-173). Flint ve Taylor'a (2018) göre küreselleşme ekonomik, siyasal, sosyal, teknolojik, finansal, coğrafi, kültürel ve ekolojik küreselleşme olarak sekiz farklı boyutu ifade etmektedir. Bu çerçeveden bakıldığında küreselleşmenin sadece ekonomik bir süreç olmadığı hemen hemen her alandaki değişimi ifade etmek için kullanılan bir kavram olduğu ve bu sürecin sosyal, siyasal ve kültürel yönlerinin de önem taşıdığı görülmektedir (Kıvılcım, 2013: 221).

Küreselleşme sürecinin temel dinamiklerinden birisi olan ve belki de en önemlisi teknoloji boyutudur. Küreselleşmenin bilgisayarlaşma, dijitalleşme, uydu iletişimi, minyatürleşme, fiber optik teknolojisi ve internet gibi kendine özgü tanımlayıcı teknolojileri vardır. Bu teknolojiler küreselleşmenin tanımlayıcı özelliğinin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bilgi ve iletişim teknolojileri bugünkü Yeni Ekonominin (Bilgi Ekonomisi) merkezinde yer alırken Yeni Ekonomi, küreselleşmeyi etkileyen en önemli faktörlerin başında gelmektedir. Teknoloji olmaksızın küreselleşme sürecinin bu düzeye ulaşması mümkün değildir (Adıgüzel, 2011: 41). Bilgi çağında küreselleşme, uluslararası alanda, mal ve hizmetlerin, sermayenin, bilginin ve insanların giderek daha yakın olması ile ekonomik, teknolojik, kültürel ve sosyal etkileşimin daha yoğun biçimde yaşandığı bir süreç haline gelmiştir (Çelik, 2012: 61). Aslında bilgi ve iletişim, ulaştırma, üretim, bilgisayar ve internet teknolojilerindeki gelişmeler, teknolojinin kullanımının küreselleşmesi ve bilim dünyasındaki iletişimin artması küreselleşmeyi hızlandıran önemli teknolojik faaliyetler olarak sayılabilir (Adıgüzel, 2011: 41). Yaşanan bu gelişmeler ile birlikte günümüzde internet olmak üzere dijital teknolojilerde yaşanan gelişmeler bireylerin bir mekâna bağlı kalmadan bilgisayar ve mobil cihazlar sayesinde istedikleri enformasyona, eğlenceye ulaşmasına, işlerini yürütmesine ve sosyalleşmesine yardımcı olmaktadır. Bireylerin bu süreçte global ölçekte seslerini duyurduğu, iletişimde aktif rol aldığı ve hem kaynak hem alıcı olduğu görülmektedir (Tanrıöver ve Kırılı, 2015: 137).

Marshall McLuhan 1962 yılında yayınladığı "The Gutenberg Galaxy: The Making of Typographic Man" (Gutenberg Galaksisi: Tipografik İnsanın Oluşumu) isimli kitabında "Global Köy" kavramını ortaya atmıştır. Marshall McLuhan eserinde yaşanan teknolojik gelişmelerin dünyayı global bir köye dönüştüreceğini ifade etmiştir. McLuhan elektromanyetik alandaki keşiflerin ve teknolojik gelişmelerin insan ilişkilerini etkilediğini ve böylece bütün insanların artık global bir köyde yaşadığını belirtmiştir (McLuhan, 1962: 31). McLuhan teknolojik gelişmeler ile birlikte kitle iletişim araçlarının daha çok insana ulaştığını, dünyadaki gelişmelerden binlerce kilometre uzaklıktaki insanların bile haberdar olacağını bu sayede dünyanın küresel bir köye dönüşeceğini, teknolojinin ve bilginin hızlı bir şekilde yayılmasının dünyayı küçülttüğünü ifade etmiştir (Çelik Varol ve Varol, 2019: 145-146). McLuhan, küresel köyde her şeyin aynı anda gerçekleştiğini, zaman ve mekânın önemini kaybettiğini vurgulamıştır (Atalay, 2018: 33). McLuhan, yeni iletişim teknolojilerinin dünyayı bir köy karakterine büründürdüğünü ifade ederken aslında küresel köy kavramında küreselleşmeden çok köy kavramına vurgu yapmıştır. McLuhan'ın belirttiği nokta, radyo, televizyon gibi iletişim teknolojilerinin sunduğu işitselliğin ve görselliğin, matbaanın yerini alacağı ve bu durumda dünyanın bir köy karakterine

dönüşeceği. McLuhan'ın vurguladığı gibi iletişim teknolojileri, global ölçekteki iletişimde şehir değil köy kurallarının hakim olmasına sebep olmuştur (Tanrıöver ve Kırılı, 2015: 139). Kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması ile dünya giderek küçük bir hal almakla beraber evde otururken, bir başkasıyla çay içmek veya seyahat etmek mümkün hale gelmiştir. Başka bir deyişle toplumun, teknolojilere bağımlı olma eğilimi giderek artmaktadır (Çelik Varol ve Varol, 2019: 145). Dolayısıyla kitle iletişim araçları bilginin herkesin kullanımına açık olmasına, bilgi alışverişinin hızlanmasına, bireyin çevresinden, yaşam tarzından kopmasına ve kendisine yabancılaşmasına neden olmaktadır (McLuhan ve Powers, 2020: 187-209). Açıklamalardan da anlaşıldığı gibi küresel köy, teknoloji araçlarının hızlı şekilde yaygınlaşması ile bilgi alışverişinin hızlandığı bir dünyada, dünyanın herhangi bir yerinde yaşanan bir olaydan aynı anda binlerce kilometre uzaklıktaki insanların bile haberdar olduğu ve birbirinden etkilendiği bir kavram olarak ifade edilmiştir.

İstek ve beklentilerimizi tam anlamıyla ifade edebilmek veya daha etkili bir şekilde anlatabilmek için sözcükleri gerçek anlamları dışında farklı benzerlikler kurarak ifade etmeye çalışırız. Sözcükler ve sözcüklerin anlamı arasındaki benzerlikten yararlanarak duygu ve düşünceleri farklı bir sözcükle anlatmak metafor olarak tanımlanabilir (Korkmaz ve Ünsal, 2016: 195). Metafor, bir kavramı veya kavramın özelliklerini, farklı bir kavramın yerine koyma ya da bir durumu veya nesneyi zihinde tasvir etme biçimi olarak ifade edilebilir (Levine, 2005: 172). Metafor, bazı kavramları anlayabilmek, açıklayabilmek ve ilişkilendirebilmek için kullanılan dilsel iletişim araçlarından biridir (Ekici, 2016a: 616). Metaforlar genellikle günlük hayatımızda kullandığımız bir söz sanatı olarak düşünülse de aslında metaforların insan hayatında önemi çok daha fazladır (Saban, 2004: 131; Girmen, 2007: 9). Gömleksiz, Kan ve Öner'e (2012: 82) göre bireyler, metafor kullanarak bildikleri bir kavramı daha iyi bildikleri başka bir nesneyi kullanarak tanımlamaya çalışırlar ve tanımlamaya çalıştıkları kavrama ilişkin zihinlerindeki temel kodlamaya yönelik ipuçları verirler. Metaforlar, açıklama ve tanımlama amacıyla kullanıldığı gibi iki olgu arasındaki anlamın kuvvetlendirilmesi için de kullanılabilir (Er Tuna ve Mazman Budak, 2013: 614). Ayrıca metaforlar öğrenmeyi geliştirmek amacıyla kullanılan son derece önemli araçlardır. Metaforlar ve analogiler açık ve net fikirler inşa etmede hayallerimizin anlamı olduğu için sezgisel bir değere, kavramsal sistemimizi ve öğrencilerin gördüğü dünyayı değiştirme gücüne sahiptir (Sanchez, Barreiro ve Maojo, 2000: 358). Metaforlar aracılığıyla soyut kavramlar zihnimizde önceden oluşturulmuş şemalara kolay bir şekilde yerleştirilir. Bu sayede metaforlar öğrenmenin kolaylaşmasına yardımcı olan eğitim teknikleri arasına girmiştir (Doğan, 2015: 374). Metaforlara müfredat geliştirme ve plânlama, öğrenmeyi teşvik etme ve yaratıcı düşüncüyü geliştirme gibi eğitimin farklı alanlarında başvurulduğu gibi öğretmen eğitiminde de başvurulmaktadır (Vadeboncoeur ve Torres, 2003: 88). Metaforlar öğretmen eğitiminde başvurulan önemli bir kaynak konumunda olduğu gibi öğretmen adaylarının da alanlarıyla ilgili metafor geliştirmelerine, eğitimcilerin değişik bakış açısı kazanmalarına ve öğrencilerin de düşünsel süreç geliştirmelerine yardımcı olmaktadır (Dumanlı Kadızade, 2014: 69).

Bireylerin ve toplumların gelişmesinde eğitim her zaman etkin bir rol oynamış ve her zaman toplumlar için önemli olmuştur. Dünyada ve ülkemizde meydana gelen ekonomik, sosyal, kültürel gelişmelere ve teknolojik ilerlemelere uyum sağlayabilen donanımlı bireyler ancak eğitim yoluyla yetiştirilebilmiştir (Mentiş Taş, 2004: 20). Bilgi ve iletişim teknolojisindeki hızlı gelişmeler ve bilginin hızla çoğalması, ülkeler arasındaki sınırları büyük ölçüde ortadan kaldırmış, dünyayı küçük bir köy haline dönüştürmüştü ve küreselleşme olgusu her geçen gün daha fazla önem kazanmaya devam etmiştir. Bu gelişmeler çerçevesinde dünya ülkelerinin bütünleşme çabaları ve eğitimin giderek küresel boyutlarda ele alınması küresel eğitiminde önemini artırmaktadır. Küresel eğitimin gerçekleştirilmesinde ise özellikle ilkökul çağındaki insanlara büyük katkı sağlayan, sosyal bilgiler dersi etkilidir (Sözer, 1998: 35). Farklı alanlar içinde küresel gelişmelerden en fazla etkilenen alan sosyal bilgiler alanıdır. Küresel gelişmelerin ve dünyadaki toplumsal olayların sosyal bilgiler eğitiminin temel amaçları arasında yer alması bu dersin küresel eğitimde ön planda olmasını sağlamıştır. Dolayısıyla küreselleşmenin de etkisiyle hem ulusal düzeyde vatandaş hem de dünya vatandaşı yetiştirmek sosyal bilgiler dersinin önemli bir hedefi haline gelmiştir (Mentiş Taş, 2004: 31). Sosyal bilgiler dersi öğretim programı hazırlanırken öğrencilerin günlük yaşamlarında karşılaştıkları sorunlardan hareket edilerek ve küreselleşmenin hızlandığı dünyada öğrencilerin farklı mekânlar, toplumlar ve kültürlerle etkileşimi de göz önünde bulundurularak, içerik yönünden yerelden küresel doğru bir denge oluşturularak tarih, coğrafya, antropoloji, ekonomi, psikoloji ve sosyoloji gibi sosyal bilimler, sosyal bilgiler dersinin etkin vatandaş yetiştirme amacına uygun şekilde dikkate alınmıştır. Sosyal bilgiler dersi öğretim programında 1739 sayılı Milli Eğitim Temel

Kanunu'nun Türk Milli Eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak öğrencilerin; “küreselleşmenin toplumsal, ekonomik, politik, kültürel ve ekolojik alanlardaki etkileri hakkında bilgi sahibi olarak dünyadaki etkileşiminin farkına varmaları ve insanlığa faydalı olma bilincine ulaşmaları” amaçlanmaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2015). Bu amaç ve ilke doğrultusunda programın öğrenme alanları içerisine “küresel bağlantılar” eklenmiştir. Küresel bağlantılar öğrenme alanı ile küreselleşmenin toplumsal, ekonomik, politik ve kültürel alanlarında öğrencilerin bilgi edinmeleri (MEB, 2015), gelişen dünyanın gündemini takip eden, karşılaştığı sorunlara çözüm üretebilen etkin ve sorumlu Türk vatandaşları yetiştirilmesi (MEB, 2018) amaçlanmaktadır.

Son yıllarda, bazı olgu, olay ya da kavramlara ilişkin algıların metaforlar aracılığıyla belirlenmeye çalışıldığı çok sayıda araştırma görmek mümkündür. Örneğin “internet” (Ak ve Yenice, 2009; Şahin ve Baturay, 2013; Şenyuva ve Kaya, 2013), “teknoloji” (Gök ve Erdoğan, 2010; Kurt ve Özer, 2013; Durukan, Hacıoğlu ve Dönmez Usta, 2016), “bilgisayar” (Çoklar, Vural ve Yüksel, 2010; Ekici, 2016b), “teknoloji liderliği” (Hacıfazlıoğlu, Karadeniz ve Dalgıç, 2011), “teknoloji ve sosyal ağ” (Fidan, 2014), “facebook” (Eren, Çelik ve Aktürk, 2014), “uzaktan eğitim” (Yılmaz ve Güven, 2015), “e-kitap ve etkileşimli e-kitap” (Özer ve Türel, 2015), “bilişim teknolojisi öğretmeni” (Dursun, 2015) ve “sosyal medya” (Egüz ve Kesten, 2018; Doğan ve Erkan, 2019; Çelik, 2019) gibi birçok kavrama yönelik metafor çalışmalarının yapıldığı görülmektedir. Küreselleşmenin ekonomi, siyaset, kültür, iletişim ve teknoloji boyutları üzerine ve eğitim alanında küreselleşmeye yönelik farklı araştırmalar (Tağraf, 2002; Güzel, 2006; Dağlı, 2007; Şen, 2008; Taylan ve Arkan, 2008; Çelik, 2012; Erdem, 2012; Genç ve Güner, 2013; Eser, 2014; Ganiev, 2014; Aslan, 2016) yapılmıştır. Literatür incelemesi sonucunda araştırma ile ilgili Marshall McLuhan'ın ortaya attığı küresel köy kavramının incelenmesine, topluma etkisine ve değerlendirmeye yönelik farklı çalışmaların (Marchand, 1989; Uysal ve Yıldız, 2007; Tanrıöver ve Kırılı, 2015; Kalay, 2016; Atalay, 2018; Wellman, 2018; Çelik Varol ve Varol, 2019) yapıldığı görülmektedir. Fakat etkin ve sorumlu Türk vatandaşları yetiştirmeyi amaçlayan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının küresel köy kavramına ilişkin görüşleri ile ilgili herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bütün bunlar dikkate alındığında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının küresel köy kavramına ilişkin algılarının metaforlar aracılığı ile belirlenmesi önemli görülmüştür. Dünyanın herhangi bir yerinde yaşanan ekonomik krizlerin, salgın hastalıkların, siyasal karışıklıkların ve savaşların dünyanın geri kalanını aynı anda bir domino taşı gibi sardığı ve etkilediği küresel köy kavramının sosyal bilgiler öğretmen adaylarının bilişsel algılarındaki karşılığı belirlenerek bu alandaki çalışmalara ve özellikle teknolojik gelişmelere en hızlı şekilde ayak uyduran gençlere kendilerini geliştirmeleri için katkı sunacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının küresel köy kavramına ilişkin algılarını metaforlar aracılığıyla belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının küresel köy kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforlar nelerdir?
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının küresel köy kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforların benzetme yönleri nelerdir?
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının küresel köy kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforlar, hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?

2. Yöntem

2.1. Araştırma Deseni

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının küresel köy kavramına ilişkin metaforik algılarının belirlenmeye çalışıldığı bu araştırma, nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseni ile yürütülmüştür. Schmitt'e (2005: 360) göre nitel araştırmalarda ulaşılan karmaşık bilgilerin açık ve anlaşılır bir hale dönüştürülmesinde, metaforların kullanışlı olduğu görülmektedir. Olgubilim farkında olduğumuz; fakat tam anlamıyla kavrayamadığımız ve derinlemesine bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanan bir araştırma deseni (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 69). Olgubilim deseni bir olgu ile ilgili bireyin dünyayı nasıl deneyimlediğini ve algıladığını ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır (Çilesiz, 2011: 498).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmannın çalışma grubunu 2019-2020 eğitim öğretim yılı bahar dönemi Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalında 1., 2., 3. ve 4. sınıflarda öğrenim gören 220 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışma grubu araştırmannın amacına bağlı olarak derinlemesine araştırma yapılmasına olanak tanınması açısından amaçsal örnekleme yöntemlerinden biri olan kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme araştırmacıya yakın ve erişilmesi kolay olan bir durumun seçildiği ve araştırmaya hız ve pratiklik kazandıran bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 123). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarına ait demografik bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı

Sosyal Bilgiler Eğitimi	Cinsiyet	Öğretmen Adayı
1. sınıf	Kadın	33
	Erkek	22
2. sınıf	Kadın	40
	Erkek	20
3. sınıf	Kadın	31
	Erkek	29
4. sınıf	Kadın	30
	Erkek	15
Toplam	Kadın	134
	Erkek	86

Araştırmaya 134’ü kadın, 86’sı erkek olmak üzere toplam 220 öğretmen adayı katılmıştır. Araştırmada öğretmen adaylarının küresel köy kavramına ilişkin farklı algılarının olduğu düşünüldüğü için bütün sınıf düzeylerinden öğretmen adayları seçilmiştir ve öğretmen adaylarının araştırmaya dâhil edilmelerinde gönüllülük esası dikkate alınmıştır. Bu araştırma için Fırat Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu’ndan (06/04/2020-388517) etik izin alınmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının küresel köy kavramına ilişkin metaforik algılarını belirlemek amacıyla, “küresel köy a/e benzer, çünkü” ifadesinin yer aldığı bir formdan yararlanılmıştır. Araştırmannın gerçekleştirildiği dönemde yaşanan Covid-19 pandemi süreci yüzünden öğretmen adayları ile yüz yüze görüşmeler mümkün olmadığı için online ortamda görüşmeler gerçekleştirilerek öğretmen adaylarının küresel köy kavramına ilişkin görüşlerini belirtmeleri istenmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırma verileri içerik analizi yöntemi kullanılarak çözümlenmiştir. İçerik analizi, yazılı, sözlü ve diğer materyallerin içerdiği mesajı anlam açısından nesnel ve sistematik olarak sınıflandıran, sayılara dönüştüren ve çıkarımda bulunma yoluyla sosyal gerçeği araştıran bir yöntemdir (Tavşancıl ve Aslan, 2001: 22). İçerik analizi gözleme dayalı olan notlardan çok mülakat dökümleri, dokümanlar ve günlükler gibi metinlerin analizini ifade eder (Patton, 2000/2014: 453).

Metaforların analiz edilmesi sürecinde Saban’ın (2009: 285) kullandığı; kodlama ve ayıklama, örnek metafor imgesi derleme, kategori geliştirme, geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşamaları sırasıyla uygulanmıştır.

Kodlama ve ayıklama aşamasında, öncelikle katılımcıların yazılarında belli bir metaforu dile getirip getirmediğine bakılarak geliştirdikleri metafor kodlanmıştır. Fakat bazı katılımcıların herhangi bir metafor imgesi sunmadığı, bazılarının ise metafora ilişkin herhangi bir gerekçe belirtmediği için 10 kâğıt araştırmadan çıkarılmıştır.

Örnek metafor imgesi derleme aşamasında, katılımcıların metafor içermeyen kâğıtlarının çıkarılmasından sonra, 149 geçerli metafor elde edilmiştir. Bu aşamada, metaforlara ilişkin ham veriler tekrar gözden geçirilerek her metaforu temsil eden katılımcı görüşlerinden bir tane örnek metafor ifadesi seçilmiştir. Bu şekilde 149 metafor için o metaforu en iyi temsil ettiği düşünülen katılımcı metaforu ile birlikte bir örnek metafor listesi

hazırlanmıştır. Bu liste, metaforların belli kategoriler altında toplanması ve araştırmanın veri analiz sürecini geçerli kılmak amacıyla kullanılmıştır (Saban, 2009: 286). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının belirttiği bu metaforlar içinden seçilen örnek metafor ifadesi katılımcıların kendi sözcükleri korunarak metafor ifadesinin en önemli yeri aktarılmıştır. Metaforu kimin geliştirdiğine ilişkin katılımcı görüşleri, tırnak içerisinde italik olarak metafor ifadesinin başında (Ö1.K/E.), (Öğretmen adayı, 1. kişi, Kadın/Erkek) şeklinde kısaltmalardan oluşan ifadelerle belirtilmiştir.

Kategori geliştirme aşamasında, katılımcılar tarafından geliştirilen metafor imgeleri sahip oldukları ortak özellikler açısından incelenmiştir. Geliştirilen her metafor; metaforun konusuna, kaynağına ve konusu ile kaynağı arasındaki ilişkiye bakılarak analiz edilmiştir (Saban, 2009: 287). Bu aşamada 149 metaforu kapsayan örnek metafor listesinde yer alan her metaforun nasıl kavramsallaştırdığına bakılmıştır. Daha sonra her metafor belli bir tema ile ilişkilendirilerek, toplam 9 kavramsal kategori oluşturulmuştur.

Geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşamasında, araştırma sonuçlarının inandırıcılığını sağlamak için geçerlik ve güvenilirlik kullanılması gereken iki önemli ölçüttür (Saban, 2009: 287). Araştırma verilerinin ayrıntılı şekilde rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması, nitel araştırmada geçerliğin sağlanması için önemli görülen ölçütlerdendir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 270). Bu araştırma sonuçlarının geçerliğini sağlamak için kavramsal kategorilere nasıl ulaşıldığı açıklanmış ve metaforları en iyi temsil ettiği düşünülen örnek bir metafor ifadesine bulgular kısmında yer verilmiştir. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak amacıyla, araştırmada ulaşılan metaforların belirtildiği kavramsal kategoriyi temsil edip etmediğini teyit etmek için uzman görüşüne başvurulmuştur. Bu amaçla, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim dalında görev yapan bir öğretim üyesine metafor ve kategori isimlerinin ve özelliklerinin yer aldığı iki liste verilerek metaforları kategorilerle eşleştirmesi istenmiştir. Görüşüne başvuru uzmanın beş metaforu araştırmacıların eşleştirdiği kategorilerden farklı kategorilerle eşleştirdiği belirlenmiştir. Uzman ve araştırmacı (kodlayıcılar) arasındaki görüş birliği ve görüş ayrılığı sayıları belirlenerek araştırmanın güvenilirliği Miles ve Huberman'ın (1994/2016: 64) formülü "güvenirlik = görüş birliği sayısı / toplam görüş birliği + görüş ayrılığı sayısı" kullanılarak hesaplanmıştır. Araştırmada güvenilirlik % 93 olarak hesaplanmış ve kodlayıcılar arasındaki uyum % 93 olduğu için istenilen düzeyde güvenilirliğin sağlandığı belirlenmiştir. Saban'a (2009: 288) göre nitel araştırmalarda, uzman ve araştırmacı değerlendirmeleri arasındaki uyumun % 90 ve üzeri olduğu durumlarda istenilen düzeyde güvenilirlik sağlanmış olmaktadır.

3. Bulgular

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının küresel köy kavramına ilişkin olarak 149 metafor geliştirdikleri ve bu metaforların 9 kavramsal kategoride yer aldığı belirlenmiştir. Belirlenen kavramsal kategoriler "her yere yayılma", "hızlı yayılma", "birlik olma", "her olaydan haberdar olma", "birbirinden etkilenme", "tek düze rutin davranışlar", "bireysellik", "özgürlük" ve "gizliliğin ortadan kalkması" şeklinde sıralanmaktadır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının küresel köy kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforlara ait kelime bulutu şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 1. Küresel köy kavramına ilişkin metaforlara ait kelime bulutu

3.1. Her Yere Yayılma Kategorisi

Her yere yayılma kategorisi içinde yer alan metaforlar ve bu metaforların benzetme yönleri Tablo 2’de sunulmuştur.

Her yere yayılma kategorisinde yer alan metaforlar; “internet”, “youtube”, “metro ağı”, “teknoloji”, “kitle iletişim araçları”, “ağaç”, “arı”, “cam fanus”, “çığlık”, “dalga”, “dünya”, “gökyüzü”, “güneş”, “güneşin doğuşu”, “hoparlör”, “iletişim ağı”, “kazan dairesi”, “köprü”, “köy”, “köydeki çeşme”, “küçük bir şehir”, “mahalle”, “nokta”, “okyanus”, “öğretmen”, “pazar alanı”, “radyo”, “ses dalgası”, “sıfır”, “sonsuzluk”, “sosyal medya”, “televizyon” ve “yol” olarak sıralanmaktadır. Bu kategoriyi oluşturan bazı metaforlara ve katılımcı görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 2. Her Yere Yayılma Kategorisi ve Metaforları

No	Metafor	f	Benzetme Yönü	Kategori
1	İnternet	5	Her yerden duyulma	
2	YouTube	3	Mesafelerin ortadan kalkması	
3	Metro ağı	3	Dünyanın küçülmesi	
4	Teknoloji	2	Mesafelerin ortadan kalkması	
5	Kitle iletişim araçları	2	Mesafelerin ortadan kalkması	
6	Ağaç	2	Her yere yayılma	
7	Arı	1	Her yere ulaşma	
8	Cam fanus	1	Dünyanın küçülmesi	
9	Çığlık	1	Geniş bir alana yayılma	Her yere yayılma
10	Dalga	1	Her yere yayılma	
11	Dünya	1	Mesafelerin ortadan kalkması	
12	Gökyüzü	1	Her yerden gözükmeye	
13	Güneş	1	Her yere yayılma	
14	Güneşin doğuşu	1	Her yerden gözükmeye	
15	Hoparlör	1	Her yere yayılma	
16	İletişim ağı	1	Mesafelerin ortadan kalkması	

17	Kazan dairesi	1	Her yere yayılma
18	Köprü	1	Her yere ulaşma
19	Köy	1	Her yere yayılma
20	Köydeki çeşme	1	Her yere yayılma
21	Küçük bir şehir	1	Mesafelerin yok olması
22	Mahalle	1	Her yerden duyulma
23	Nokta	1	Dünyanın küçülmesi
24	Okyanus	1	Her yere ulaşma
25	Öğretmen	1	Her yere yayılma
26	Pazar alanı	1	Her yere yayılma
27	Radyo	1	Mesafelerin ortadan kalkması
28	Ses dalgası	1	Her yerden duyulma
29	Sıfır	1	Mesafelerin yok olması
30	Sonsuzluk	1	Mesafelerin yok olması
31	Sosyal medya	1	Mesafelerin yok olması
32	Televizyon	1	Her yere yayılma
33	Yol	1	Her yere ulaşma

Küresel köy kavramına ilişkin “hoparlör” metaforunu geliştiren katılımcı **ÖA.2(K)** “... nasıl ki nerede ne olursa olsun dünyanın her yerine yayılıp insanların haberi oluyorsa aynı şekilde hoparlörde de ses geniş bir alana yayılır.” cümlesiyle benzetme yönünü açıklamıştır. “İnternet” metaforunu kullanan katılımcı **ÖA.77(E)** “İnternet sayesinde dünyanın en ücra köşesindeki bir olay bile her yerden duyulur ve öğrenilir.” ifadesini kullanarak düşüncesini açıklamıştır. Küresel köy kavramına ilişkin olarak her yere yayılma kategorisinde karşılaşılan başka bir metafor “kitle iletişim araçları”dır. Benzetme gerekçesini katılımcı **ÖA.104(E)** “Kitle iletişim araçlarının kullanımının artması ile herkes her şeyi öğrendi dünya gitgide küçüldü ve mesafeler ortadan kaldı.” şeklinde açıklayarak küresel köy kavramında mesafelerin ortadan kalkması yönüne dikkat çekmiştir. Katılımcı küresel köyü “televizyon”a benzetirken, görüşünü ise **ÖA.172(K)** “... çünkü farklı ülkedeki ve farklı kültürdeki kişiler televizyon sayesinde aynı habere ve olaya ulaşır. Yani küresel köyde nasıl ki bir olay dünyanın her yerine yayılırsa televizyon sayesinde de bir olay dünyanın her yerine yayılır.” cümlesiyle açıklamıştır. Her yere yayılma kategorisinde yer alan bir diğer metafor “teknoloji”dir. Teknoloji metaforunu geliştiren katılımcı benzetme gerekçesini **ÖA.218(E)** “Teknolojinin gelişmesi ile birlikte insanlar birbirinden mesafe olarak ne kadar uzak olsalar da birbirlerinin sesini duyabiliyor birbirlerini görebiliyor ve konuşabiliyorlar yani mesafe kavramı ortadan kalkıyor.” cümlesiyle açıklamıştır. Bu kategoride küresel köy kuramının tanımlayıcı unsurları öğretmen adayları tarafından belirtilmiştir. Her yere yayılma kategorisi birçok metafor kullanılarak tanımlanmış ve kuramın oluşmasını sağlayan internet, kitle iletişim araçları, sosyal medya ve televizyon gibi teknolojik gelişmeler metafor olarak ifade edilmiştir.

3.2. Hızlı Yayılma Kategorisi

Hızlı yayılma kategorisi içinde yer alan metaforlar ve bu metaforların benzetme yönleri Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Hızlı Yayılma Kategorisi ve Metaforları

No	Metafor	f	Benzetme Yönü	Kategori
1	Cep telefonu	4	Anında olma	Hızlı yayılma
2	Sosyal medya	4	Hızlı yayılma	
3	Teknoloji	3	Aynı anda öğrenme	
4	Bilgisayar	3	Hızlı yayılma	
5	Televizyon	2	Anında haberdar olma	

6	Twitter	2	Aynı anda haberdar olma
7	Işık hızı	2	Anında olma
8	Uçak	2	Hızlı olma
9	Uydu	2	Anında öğrenme
10	Zaman makinesi	2	Hızlı olma
11	Aile ve akraba ortamı	1	Anında haberdar olma
12	Canlı yayın	1	Hızlı yayılma
13	Elektrik devresi	1	Anında yayılma
14	Ev	1	Anında yayılma
15	Hesap makinesi	1	Hızlı olma
16	Hızlı tren	1	Hızlı olma
17	Mahalle	1	Aynı anda öğrenme
18	Okul	1	Anında yayılma
19	Site	1	Hızlıca öğrenme
20	Son dakika haberleri	1	Anında yayılma
21	Sörf	1	Hızlı olma
22	Telgraf	1	Aynı anda yayılma
23	Veba hastalığı	1	Hızlı yayılma

Hızlı yayılma kategorisinde yer alan metaforlar; “cep telefonu”, “sosyal medya”, “teknoloji”, “bilgisayar”, “televizyon”, “twitter”, “ışık hızı”, “uçak”, “uydu”, “zaman makinesi”, “aile ve akraba ortamı”, “canlı yayın”, “elektrik devresi”, “ev”, “hesap makinesi”, “hızlı tren”, “mahalle”, “okul”, “site”, “son dakika haberleri”, “sörf”, “telgraf” ve “veba hastalığı” olarak tespit edilmiştir. Bu kategoriyi oluşturan bazı metaforlara ve katılımcı görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

Küresel köy kavramına yönelik “zaman makinesi” metaforunu geliştiren katılımcı **ÖA.10(E)** “... bir bilgi dünyada bu kadar hızlı duyulduğu için bence ışık hızında bir makineye benzer.” şeklinde düşüncesini açıklamıştır. Küresel köy kavramını “elektrik devresi”ne benzeten katılımcı **ÖA.89(E)** “Elektrik devresinde akım nasıl hızlı ampule ulaşırsa dünyanın bir yerinde meydana gelen olayda öyle anında yayılır.” cümlesiyle küresel köy kavramının anında yayılma yönüne dikkat çekmiştir. Hızlı yayılma kategorisine ilişkin olarak geliştirilen “cep telefonu” metaforunu kullanan katılımcı düşüncesini **ÖA.99(K)** “... çünkü cep telefonu ile tek bir tuşla istediğimiz zaman, istediğimiz kişi ile anında iletişim kururuz. Elimize telefonumuzu aldığımızda aslında dünya avuçlarımızın içindedir.” biçiminde ifade etmiştir. “Sosyal medya” metaforunu açıklayan katılımcı **ÖA.147(K)** “... çünkü sosyal medya hesaplarına düşen bir video veya bilgi saniyeler geçmeden herkese ulaşıyor.” ifadesini kullanarak görüşünü açıklamıştır. Küresel köy kavramına ilişkin “twitter” benzetmesini yapan katılımcı özellikle aynı anda haberdar olma yönüne vurgu yaparak **ÖA.184(K)** “... çünkü twitter ile dünya üzerinde olan biten her şeyden insanların aynı anda haberi olur.” düşüncesini dile getirmiştir. Hızlı yayılma kategorisi aslında köy toplumlarının sosyal ilişkilerini ve birincil yani yüz yüze ilişkilerini vurgulamaktadır. Kırsal toplumlarda akrabalık, samimiyet ve yaşanan bir olayın aynı anda duyulması gibi resmi olmayan sosyal ilişkiler ağını ortaya çıkarmaktadır. Bu kategoride herhangi bir yerde yaşanan bir olay ve olgunun teknolojik gelişmelere bağlı olarak dünyanın diğer kesimlerine aynı anda ulaşması küresel köy kavramının ortaya çıkma sebebini açıklamaktadır.

3.3. Birlik Olma Kategorisi

Birlik olma kategorisi içinde yer alan metaforlar ve bu metaforların benzetme yönleri Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Birlik Olma Kategorisi ve Metaforları

No	Metafor	f	Benzetme Yönü	Kategori
1	Kitle iletişim araçları	4	Birlik olma	
2	Facebook	3	Birbirine bağlanma	
3	Instagram	2	Birlikte hareket etme	
4	Vatan	2	Birlik olma	
5	Bilgi ve iletişim teknolojileri	1	Bütünleşme	
6	Dostluk	1	Birlik olma	
7	Hayat	1	Bütünlük	
8	İmece	1	Birbirine bağlanma	
9	Kooperatif	1	Birlik ve beraberlik	
10	Köprü	1	Bir araya gelme	
11	Kütüphane	1	Bir araya gelme	
12	Metro ağı	1	Birbirine bağlanma	Birlik olma
13	Okul	1	Birlik ve beraberlik içinde olma	
14	Olimpiyat oyunları	1	Birlik olma	
15	Orkestra	1	Birlik olma	
16	Puzzle	1	Bütünlük	
17	Sınıf	1	Birlikte hareket etme	
18	Sinema	1	Bir araya gelme	
19	Sürü	1	Birlikte hareket etme	
20	Toplumsal yaşam	1	Birbirine bağlanma	

Birlik olma kategorisinde yer alan metaforlar; “kitle iletişim araçları”, “facebook”, “instagram”, “vatan”, “bilgi ve iletişim teknolojileri”, “dostluk”, “hayat”, “imece”, “kooperatif”, “köprü”, “kütüphane”, “metro ağı”, “okul”, “olimpiyat oyunları”, “orkestra”, “puzzle”, “sınıf”, “sinema”, “sürü” ve “toplumsal yaşam” olarak belirlenmiştir. Bu kategoriyi oluşturan bazı metaforlara ve katılımcı görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

Küresel köy kavramına ilişkin “sinema” metaforunu geliştiren katılımcı **ÖA.23(K)** “Sinemada nasıl ki insanlar bir araya gelirse küresel köy deyiminde de teknolojinin gelişmesi ile birlikte insanlar bir araya gelir çok uzaktaki insanların bile birbirinden haberi olur.” cümlesiyle görüşünü açıklamıştır. Küresel köyü “Facebook” a benzeten katılımcı **ÖA.46(K)** “... çünkü Facebook gibi sosyal ağlar bireylerin yeni insanlarla tanışmalarını ve sürekli olarak iletişim halinde olmalarını sağlar. Buda bireylerin birbirine bağlanmasına ve sosyalleşmelerine yardımcı olur.” cümlesiyle küresel köy teriminin birbirine bağlanma yönüne dikkat çekmiştir. “Metro ağı” metaforunu kullanan katılımcı **ÖA.74(E)** “Aslında küresel köy internetin gelişmesi ile zaman ve mekân arasındaki uzaklığı sifira indiren insanları birbirine bağlayıp bütünleştiren bir deyimdir. Bu yönüyle dünyanın her yerini birbirine bağlayan metro ağına benzer.” şeklinde açıklama yapmıştır. Küresel köy kavramına ilişkin olarak “bilgi ve iletişim teknolojileri” benzetmesini yapan katılımcı **ÖA.202(K)** “McLuhan’ın küresel köy kuramında teknolojilerinin gelişmesi insanları birbirinden haberdar olmalarını sağlayarak birbirinden çok uzakta bulunan insanların bütünleşmesini sağlamıştır. Bu sebeple insanları bütünleştiren bilgi ve iletişim teknolojilerine benzetim.” şeklinde düşüncesini açıklamıştır. Birlik olma kategorisi için kullanılan metaforlar genellikle toplumların bir araya gelmesini sağlayan değerler, bir arada olma arzusu (vatan, dostluk, imece, toplumsal yaşam) ve bir araya getiren araçlar (kooperatif, köprü, metro ağı, olimpiyat oyunları) ile birlikte ele alınmıştır. Birlik olma kategorisi genellikle öğretmen adayları tarafından küresel köy kavramına yüklenen olumlu anlamı ifade etmektedir. Farklı toplumlarda yaşanan olumlu veya olumsuz gelişmelerin tüm dünyada duyulması ve toplumların birbirine yardımcı olması küresel toplumun dünya vatandaşlığının göstergesi olarak algılanmaktadır. Yakın dönemlerde yaşanan deprem, sel, salgın gibi doğal ve biyolojik afetlerde ülkelerin birbirinin yardımına koşması buna örnek gösterilebilir.

3.4. Her Olaydan Haberdar Olma Kategorisi

Her olaydan haberdar olma kategorisi içinde yer alan metaforlar ve bu metaforların benzetme yönleri Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Her Olaydan Haberdar Olma Kategorisi ve Metaforları

No	Metafor	f	Benzetme Yönü	Kategori
1	Bilim insanı	4	Her şeyden haberdar olma	
2	Sosyal medya	3	Her olaydan haberdar olma	
3	Arama motoru	3	Her şeyi öğrenme	
4	WhatsApp grubu	3	Her olayı öğrenme	
5	Ev	2	Her olaydan haberdar olma	
6	Ansiklopedi	2	Her bilgiden haberdar olma	
7	Akraba toplantıları	1	Her şeyden haberdar olma	
8	Altın günü	1	Her olayı öğrenme	
9	Avuç içi	1	Yaşananlardan haberdar olma	
10	Beyin	1	Her şeyi bilme	Her olaydan haberdar olma
11	Bilim merkezi	1	Her şeyi öğrenme	
12	İletişim araçları	1	Her olayı öğrenme	
13	İnsan hafızası	1	Her şeyi bilme	
14	İşlek kalabalık cadde	1	Gelişmelerden haberdar olma	
15	Küçük bir kasaba	1	Her olaydan haberdar olma	
16	Küçük bir yerleşim alanı	1	Her şeyden haberdar olma	
17	Ordinaryüs	1	Her şeyi bilme	
18	Öğrenci	1	Her olaydan haberdar olma	
19	Soy ağacı	1	Her olayı öğrenme	

Her olaydan haberdar olma kategorisinde yer alan metaforlar; “bilim insanı”, “sosyal medya”, “arama motoru”, “whatsapp grubu”, “ev”, “ansiklopedi”, “akraba toplantıları”, “altın günü”, “avuç içi”, “beyin”, “bilim merkezi”, “iletişim araçları”, “insan hafızası”, “işlek kalabalık cadde”, “küçük bir kasaba”, “küçük bir yerleşim alanı”, “ordinaryüs”, “öğrenci” ve “soy ağacı” olarak belirlenmiştir. Bu kategoriyi oluşturan bazı metaforlara ve katılımcı görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

Küresel köy kavramına ilişkin “bilim insanı” metaforunu geliştiren katılımcı **ÖA.55(K)** “*Küresel köy dediğimiz şey günümüz dünyasında insanların istedikleri bilgiye internet denilen muhteşem teknoloji sayesinde dünyanın bir ucundan diğer ucuna iletişim kurabilmeleridir. Tıpkı her şeyden haberi, bilgisi olan bilim insanı gibi.*” cümlesiyle bilim insanı benzetmesini açıklamıştır. Küresel köy deyimini “akraba toplantıları”na benzeten katılımcı **ÖA.69(K)** “*Küresel köy dünyadaki insanların her şeyden haberdar olmasıdır. Akraba toplantılarında da aynı şekilde bir araya gelen bütün akrabalar sülale içinde olan her şeyden haberdar olur.*” cümlesiyle metaforun her şeyden haberdar olma yönüne vurgu yapmıştır. Her olaydan haberdar olma kategorisine ilişkin olarak geliştirilen bir diğer metafor “iletişim araçları”dır. İletişim araçları metaforunu kullanan katılımcı düşüncesini **ÖA.116(E)** “*İnsanların her olayı öğrenmesine ve birbirine duyurmasını iletişim araçları sağlar. Bu yüzden küresel köyü iletişim araçlarına benzetiyorum.*” şeklinde ifade etmiştir. Küresel köy kavramına ilişkin olarak “soy ağacı” benzetmesini yapan katılımcı özellikle her olayı bilme yönüne vurgu yaparak **ÖA.174(K)** “*... çünkü bir ailenin bütün üyeleri birbirlerini tanırlar ve aralarında olan her olayı bilirler tıpkı dünyanın herhangi bir yerinde olan bir olayın bilinmesi gibi.*” şeklinde görüşünü dile getirmiştir. “Whatsapp grubu” metaforunu kullanan katılımcı **ÖA.190(K)** “*... çünkü küresel köy deyiminde olduğu gibi whatsapp grubunda da paylaşılan her olayı öğrenme şansın oluyor.*” şeklinde açıklama yapmıştır. Bu kategoride öğretmen adayları küresel köy kavramını genellikle sınırların olmadığı ve küçük grupların bir araya geldiği etkinliklere (ev, akraba toplantıları, altın günü) benzeterek yorumlamışlardır. Öğretmen adayları geliştirdikleri bu metaforlar ile küresel köy kavramının her olaydan haberdar olma yönüne dikkat çekmişlerdir.

Bugün günümüzde tüm dünyanın yaşadığı Covid-19 pandemi sonucunda tüm insanların bütün ülkelerdeki gelişmeleri ve önlemleri takip etmesi bunu doğrular niteliktedir.

3.5. Birbirinden Etkilenme Kategorisi

Birbirinden etkilenme kategorisi içinde yer alan metaforlar ve bu metaforların benzetme yönleri Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. Birbirinden Etkilenme Kategorisi ve Metaforları

No	Metafor	f	Benzetme Yönü	Kategori
1	Kelebek etkisi	4	Birbirini etkileme	
2	Medya	3	Herkesi etkileme	
3	Aile	1	Birbirini etkileme	
4	Akıntı	1	Etkileme	
5	Bukalemun	1	Etkilenme	
6	Deprem	1	Etkileme	
7	Güneş	1	Herkesi etkileme	
8	İnsan	1	Birbirinden etkilenme	Birbirinden etkilenme
9	Okul	1	Birbirinden etkilenme	
10	Rüzgâr	1	Etkileme	
11	Salgın	1	Etkileme	
12	Sınıf	1	Birbirinden etkilenme	
13	Vücudun azaları	1	Etkileme	
14	Yağmur damlası	1	Etkileme	

Birbirinden etkilenme kategorisinde yer alan metaforlar; “kelebek etkisi”, “medya”, “aile”, “akıntı”, “bukalemun”, “deprem”, “güneş”, “insan”, “okul”, “rüzgâr”, “salgın”, “sınıf”, “vücudun azaları” ve “yağmur damlası” şeklinde sıralanmaktadır. Bu kategoriyi oluşturan bazı metaforlara ve katılımcı görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

Küresel köy kavramını “medya”ya benzeten katılımcı **ÖA.31(K)** “... çünkü medya sayesinde çok küçük bir olay bile herkesi etkileyerek kocaman bir olay haline dönüşür.” cümlesiyle medyanın herkesi etkileme yönüne vurgu yapmıştır. “Kelebek etkisi” metaforunu geliştiren katılımcı **ÖA.52(K)** “Günümüzde küçücük bir olay büyüyerek her yere yayılmaya ve birbirini etkilemeye başlamıştır. Amerika’da yaşanan küçük bir ekonomik çöküntünün bütün dünyayı etkilemesi gibi bundan dolayı kelebek etkisini küresel köy kuramına benzetiyorum.” şeklinde benzetme gerekçesini açıklamıştır. “Deprem” metaforunu kullanan katılımcı **ÖA.71(E)** “Dünyanın herhangi bir yerinde ya da ücre bir köşesinde yaşanan bir olayın dünyanın başka bir bölgesinde yaşayan kişileri de etkilediği gibi depremde titreşimleri ile başka yerde yaşanan insanları da etkiler.” ifadesini kullanarak deprem metaforunu açıklamıştır. Küresel köyü “salgın” metaforuyla özdeşleştiren katılımcı **ÖA.101(E)** “Dünyanın herhangi bir bölgesinde oluşan bir durum veya olay bütün dünyayı etkilemektedir. Salgın hastalıklarda da durum böyledir dünyanın her yerini salgın etkilemektedir.” şeklinde kavramın etkileme yönüne dikkat çekmiştir. Bu kategoride küresel köy kavramı küreselleşmenin boyutlarının ve sonuçlarının birbirine etkisini açıklayan bir yorumlamaya dönüşmüştür. Bu kategoride geliştirilen metaforlar birlikte değerlendirildiğinde küresel köy farklı ekonomik, sosyal, teknolojik, kültürel ve coğrafi olayların sonuçlarının dünyanın birçok yerinde benzer şekilde sonuçlandığı yani yaşanan bu olayların birbirinden etkilendiği şeklinde ifade edilmiştir. Mesela Tunus’ta başlayan Arap baharı hareketi birçok Ortadoğu ülkesini etkisi altına alan bir fırtınaya dönüşmüştür. Özellikle dünyada son dönemlerde yaşanan olaylar sadece mal ve hizmet hareketliliğini değil fikir akımlarını, yaşanan salgın hastalıkları etkilemiş ve birçok toplumu etkisi altına almıştır.

3.6. Tek Düzeye Rutin Davranışlar Kategorisi

Tek düze rutin davranışlar kategorisi içinde yer alan metaforlar ve bu metaforların benzetme yönleri Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Tek Düzeye Rutin Davranışlar Kategorisi ve Metaforları

No	Metafor	f	Benzetme Yönü	Kategori
1	Aile	3	Rutin hale gelme	
2	Virüs	2	Tek tip yaşam	
3	Bir elin beş parmağı	1	Davranışların birbirine benzemesi	
4	Elektronik çağ	1	Tek tip yaşam formu	
5	Esaret	1	Belirli bir kalıba girme	
6	Hapishane	1	Belirli bir kalıba girme	
7	Kabile	1	Tek düze rutin davranışlar	Tek düze rutin davranışlar
8	Mahkûm	1	Belirli bir kalıba girme	
9	Oralet	1	Kendi özünü unutma	
10	Orman	1	Kendi benliğini kaybetme	
11	Tembellik	1	Tek tip yaşam formu	
12	Yalnızlık	1	Tek tip rutin hale bürünme	
13	Yozlaşma	1	Tek tip yaşam	

Tek düze rutin davranışlar kategorisinde yer alan metaforlar; “aile”, “virüs”, “bir elin beş parmağı”, “elektronik çağ”, “esaret”, “hapishane”, “kabile”, “mahkûm”, “oralet”, “orman”, “tembellik”, “yalnızlık” ve “yozlaşma” olarak belirlenmiştir. Bu kategoriyi oluşturan bazı metaforlara ve katılımcı görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

Tek düze rutin davranışlar kategorisine ilişkin olarak geliştirilen “yalnızlık” metaforunu kullanan katılımcı düşüncesini **ÖA.51(E)** “*Teknoloji sayesinde hayatımız tek tip rutin bir hale büründü. İnsan kendisini bu globalleşen dünyada teknolojiye hapsetti ufkunu ve çevresini daralttı. Bu yüzden küresel köyün yalnızlığa benzediğini düşünüyorum.*” şeklinde ifade etmiştir. Küresel köyü “tembellik” metaforu ile özdeşleştiren katılımcı **ÖA.125(K)** “*İnsanlar artık oturdukları yerden tüm dünyada olup biteni takip edebiliyor. Haberlerden ekonomiye, bilimden siyasete her şeyi öğrenebiliyorlar yani emek az bilgi çok insanlar teknoloji ilerledikçe tembelleşiyor ve bu tembellikte hayatlarının tek tip bir yaşam formuna dönüşmesine sebep oluyor.*” cümlesiyle küresel köy kavramının tek tip yaşam formu yönüne dikkat çekmiştir. Küresel köy kavramının “kabile”ye benzediğini ifade eden katılımcı özellikle tek düze rutin davranışlar yönüne vurgu yaparak görüşünü **ÖA.157(K)** “*Gelişen ve ilerleyen teknoloji ile birlikte birbirinden çok uzakta olan insanlar bile birbirlerinden kolayca haber alıp aynı alanlara yönelebilmektedir. Bu da insanların tek düze rutin davranışlar serilmesine sebep olmaktadır. Küresel köyün bu yönüyle kabileye benzediğini düşünüyorum. Çünkü kabilede de tek tip rutin davranışlar sergileyen insanlar bir arada yaşar.*” cümlesiyle açıklamıştır. Bu kategoride küresel köy kavramında teknolojik ilerlemelere bağlı olarak yaşanan gelişmeler sonucunda zaman ve mekân kavramı yerini tek düze rutin bir yaşantıya bırakmıştır. İnsanlar farklı ülkelerde ve kültürlerde olsalar bile yemek alışkanlıkları, giyinme tarzları ve davranışları gün geçtikçe birbirine daha çok benzemeye başlamıştır.

3.7. Bireysellik Kategorisi

Bireysellik kategorisi içinde yer alan metaforlar ve bu metaforların benzetme yönleri Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Bireysellik Kategorisi ve Metaforları

No	Metafor	f	Benzetme Yönü	Kategori
1	Makine	3	Birbirinden uzaklaşma	
2	Üniversite öğrencisi	2	Bireysellik	
3	Kimlik	1	Bireysellik	
4	Kutup	1	Birbirinden uzaklaşma	
5	Maske	1	Bireysellik	
6	Nüfus	1	Bireysellik	
7	Parçalanmış aile	1	Birbirinden uzaklaşma	Bireysellik
8	Robot	1	Birbirinden uzaklaşma ve yabancılaşma	
9	Sanal ortam	1	Birbirinden uzaklaşma	
10	Yabancı	1	Birbirinden uzaklaşma ve yabancılaşma	
11	Yalnız yaşama	1	Bireysellik	
12	Yalnızlık	1	Toplumdan soyutlama ve uzaklaşma	

Bireysellik kategorisinde yer alan metaforlar; “makine”, “üniversite öğrencisi”, “kimlik”, “kutup”, “maske”, “nüfus”, “parçalanmış aile”, “robot”, “sanal ortam”, “yabancı”, “yalnız yaşama” ve “yalnızlık” olarak tespit edilmiştir. Bu kategoriyi oluşturan bazı metaforlara ve katılımcı görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

Küresel köy kavramına ilişkin “yabancı” metaforunu geliştiren katılımcı **ÖA.12(E)** “... çünkü günümüzde herkes gittikçe birbirine yabancılaşıyor. Teknolojinin hızla gelişmesi ve yayılması sonucunda insanlar istediği her şeye kolayca ulaşabiliyor bu yüzden artık kimse kimseyle konuşmaya gerek duymuyor ve herkes birbirinden uzaklaşıp birbirine yabancılaşıyor yani bireyselleşiyorlar.” cümlesiyle düşüncesini açıklamıştır. “Maske” metaforunu kullanan katılımcı düşüncesini **ÖA.64(K)** “Yüz yüze iletişim olmadan internet üzerinde geçirilen zaman insanların toplumdan uzaklaşmasına yani bireyselliğe sebep oluyor. Bu yüzden maske takan insanlarda yüz yüze iletişim kurulamadığı için bu iki kavramı birbirine benzettim.” şeklinde açıklamıştır. Küresel köy kavramını “sanal ortam”a benzeten katılımcı **ÖA.113(E)** “...çünkü sanal ortam da bana soğukluğu ve uzaklığı çağrıştırıyor. İnsanlar günümüzde konuşmak yerine dertlerini, sevgilerini birer emojiyle anlatmaktadır. Yani insanlar birbirinden gittikçe uzaklaşıyor.” cümlesiyle düşüncesini açıklamıştır. “Üniversite öğrencisi” metaforunu geliştiren katılımcı benzetme gerekçesini **ÖA.212(E)** “... çünkü bilişim ve iletişim teknolojilerinin gelişmesi insanların vaktinin çoğunu bilgisayar başında geçirmesine neden olmuştur buda bireyselliği ön plana çıkarmıştır bu yönüyle vaktinin çoğunu bilgisayar başında geçiren üniversite öğrencisine benzettim.” cümlesiyle ifade etmiştir. Bu kategoride öğretmen adayları teknolojik gelişmeler ile birlikte gösterilen davranışların insanları bireyselliğe yönlendirdiğini kullandıkları metaforlarla (maske, kimlik, robot, yalnız yaşama, yalnızlık) belirtmişlerdir.

3.8. Özgürlük Kategorisi

Özgürlük kategorisi içinde yer alan metaforlar ve bu metaforların benzetme yönleri Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Özgürlük Kategorisi ve Metaforları

No	Metafor	f	Benzetme Yönü	Kategori
1	Kuş	3	Özgürlük	
2	Atmosfer	1	Özgürlük	
3	Bilgisayar	1	Özgür olma	
4	Deniz	1	Özgürce hareket edebilme	
5	İnternet ağı	1	Özgür olma	Özgürlük
6	Teknoloji	1	Özgürlük	
7	Telefon	1	Özgürlük	
8	Yıldız	1	Özgürlük	

Özgürlük kategorisinde yer alan metaforlar; “kuş”, “atmosfer”, “bilgisayar”, “deniz”, “internet ağı”, “teknoloji”, “telefon” ve “yıldız” olarak belirlenmiştir. Bu kategoriye oluşturan bazı metaforlara ve katılımcı görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

Özgürlük kategorisinde katılımcı küresel köyü “kuş”a benzetirken, görüşünü ise **ÖA.26(K)** “*Kuşlar gökyüzünde özgürce dünyanın dört bir yanına uçar. Küresel köy deyiminde de gelişen ve değişen şartlar ile dünyanın dört bir yanında olup bitenden insanlar özgürce haberdar olur. Bu açıdan küresel köy ile kuşun benzediğini düşünüyorum.*” cümlesiyle açıklamıştır. Küresel köy kavramına ilişkin “telefon” metaforunu geliştiren katılımcı **ÖA.103(K)** “*... çünkü telefonla bir kişi istediği zaman özgürce istediği kişiyi arayabilir. Bu yönüyle küresel köy kavramındaki insanların özgür bir şekilde birbirine ulaşmasını çağırıyor.*” cümlesiyle düşüncesini açıklamıştır. Küresel köyü “internet ağı” metaforuyla özdeşleştiren katılımcı **ÖA.197(E)** “*... çünkü internet ağı sayesinde bütün bilgiler elimizin altında hiç haberdar olmayacağımız dünyanın ücra bir köşesinden bile haber alıyoruz ve her bilgiye özgürce erişebiliyoruz.*” cümlesiyle küresel köy kavramının özgür olma yönüne dikkat çekmiştir. “Bilgisayar” benzetmesini yapan katılımcı **ÖA.213(K)** “*Bilgisayar insanların ne yapmak isterlerse isterler özgürce hareket edebildikleri bir makinedir. Bu yüzden insanların artık özgürce herkesle iletişime geçtiği ve dünyanın her yerinden haberi olduğu küresel köy kavramına benzettim.*” şeklinde düşüncesini açıklamıştır. Bu kategoride insanların teknolojik gelişmeler sayesinde istedikleri bilgiye, istedikleri yerde ve zamanda özgürce ulaşabildiği vurgulanmıştır. Mesela farklı yazılım programları aracılığı ile dünyanın herhangi bir yerinde görülmek istenilen bir alanın oraya hiç gitmeden fiziki alanları gezilebilmekte ya da beşeri ve tarihi özellikleri hakkında ayrıntılı bilgiler öğrenebilmektedir.

3.9. Gizliliğin Ortadan Kalkması Kategorisi

Gizliliğin ortadan kalkması kategorisi içinde yer alan metaforlar ve bu metaforların benzetme yönleri Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10. Gizliliğin Ortadan Kalkması Kategorisi ve Metaforları

No	Metafor	f	Benzetme Yönü	Kategori
1	Arkadaş	3	Sır olarak kalmama	
2	Hayat	2	Sır olarak kalmama	
3	Doğa	1	Gizli kalmama	
4	Haber bülteni	1	Gizli kalmama	Gizliliğin ortadan kalkması
5	Sanal dünya	1	Gizli kalmama	
6	Televizyon	1	Gizli kalmama	
7	Zaman	1	Gizli kalmama	

Gizliliğin ortadan kalkması kategorisinde yer alan metaforlar; “arkadaş”, “hayat”, “doğa”, “haber bülteni”, “sanal dünya”, “televizyon” ve “zaman” olarak tespit edilmiştir. Bu kategoriye oluşturan bazı metaforlara ve katılımcı görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

Küresel köy kavramına ilişkin “sanal dünya” metaforunu geliştiren katılımcı **ÖA.35(E)** “*Sanal dünyada olduğu gibi gerçek hayatta da hiçbir şey gizli kalmaz.*” cümlesiyle görüşünü belirtmiştir. “Haber bülteni” metaforunu kullanan katılımcı **ÖA.115(K)** “*... çünkü bilgi ve iletişim teknolojileri son yıllarda büyük bir hızla gelişmiş ve dünya çapında yayılmıştır. Bilgi ve iletişim teknolojileri sayesinde dünyanın bir ucundaki şehir ile dünyanın başka ucundaki şehir arasında iletişim kurmak çok kolay bu da dünyada her şeyin ortada olmasına gizli hiçbir şeyin kalmamasına neden olur haber bülteninde olduğu gibi.*” cümlesiyle küresel köyün gizli kalmama yönüne vurgu yapmıştır. “Arkadaş” metaforunu geliştiren katılımcı **ÖA.163(K)** “*... çünkü arkadaşlar arasında da hiçbir şey sır olarak kalmaz. Cep telefonları ile teknoloji herkesin cebine girdi bu durumun olumlu yönlerinin olduğu gibi olumsuz yönlerinin de olduğu görülmektedir. Dünyada cep telefonları sayesinde hiçbir sır olarak kalmaz.*” cümlesiyle görüşünü açıklamıştır. Küresel köy kavramının “hayat”a benzediğini ifade eden katılımcı özellikle sır olarak kalmama yönüne vurgu yaparak görüşünü **ÖA.191(E)**

“Hayatımızda hiçbir şey sır olarak kalmaz mutlaka ortaya çıkar. Teknolojik gelişmeler sayesinde de hayatımızda hiçbir şey sır olarak kalmaz, dünyanın en ücra yerinde yaşayan bir kişi bile olanları öğrenir.” cümlesiyle dile getirmiştir. Gizliliğin ortadan kalkması kategorisi McLuhan’ın küresel köy kavramını tanımlarken ileri sürdüğü tezi doğrulamaktadır. Günümüzde uydu görüntüleri, CBS sistemleri, sosyal medya araçlarındaki konum bilgileri gibi bilişimde yaşanan gelişmeler insanların dolaşım ve hareketinin izlenmesini sağlamaktadır. Bu gelişmeler sayesinde en kapalı toplumlar hakkında bile bugün internet aracılığı ile gerekli bilgilere ulaşılabilmesi bu tezi doğrular niteliktedir.

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırma sonucunda küresel köy kavramına ilişkin olarak öğretmen adaylarının 149 metafor geliştirdikleri ve bu metaforların gerekçelerine göre 9 kavramsal kategoride yer aldığı belirlenmiştir. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının küresel köy kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforlar incelendiğinde “her yere yayılma”, “hızlı yayılma”, “birlik olma”, “her olaydan haberdar olma”, “birbirinden etkilenme”, “tek düze rutin davranışlar”, “bireysellik”, “özgürlük” ve “gizliliğin ortadan kalkması” kavramsal kategorileri belirlenmiştir. Bu kategorilerin küresel köy kavramının tanımını, özelliklerini ve sonuçlarını yansıttığı görülmektedir.

Öğretmen adaylarının küresel köy kavramına ilişkin vurgulanmalarındaki yoğunluğa göre sosyal medya ($f=8$), teknoloji ($f=6$), kitle iletişim araçları ($f=6$), internet ($f=5$), cep telefonu ($f=4$), bilim insanı ($f=4$), bilgisayar ($f=4$), kelebek etkisi ($f=4$), aile ($f=4$), metro ağı ($f=4$) ve televizyon ($f=4$) metaforlarını tercih ettikleri görülmüştür. Kullanılan metaforlar ile küresel köy kavramının hem olumlu hem de olumsuz anlamları vurgulanmıştır.

Araştırmada her yere yayılma kategorisine ilişkin geliştirilen metaforlar; “internet”, “youtube”, “metro ağı”, “teknoloji”, “kitle iletişim araçları”, “ağaç”, “arı”, “cam fanus”, “çığlık”, “dalga”, “dünya”, “gökyüzü”, “güneş”, “güneşin doğuşu”, “hoparlör”, “iletişim ağı”, “kazan dairesi”, “köprü”, “köy”, “köydeki çeşme”, “küçük bir şehir”, “mahalle”, “nokta”, “okyanus”, “öğretmen”, “pazar alanı”, “radyo”, “ses dalgası”, “sıfır”, “sonsuzluk”, “sosyal medya”, “televizyon” ve “yol” olarak sıralanmaktadır. En fazla üretilen metafor ve frekans sayısı her yere yayılma kategorisinde yer almaktadır. Araştırmada her yere yayılma kategorisine ilişkin geliştirilen metaforlar ile küresel köy deyiminin birbirine binlerce kilometre uzaklıkta yaşayan kişilerin teknolojik gelişmeler sayesinde dünyada yaşanan gelişmelerden ve olaylardan kolay şekilde haberdar olduğu yönüne vurgu yapılmıştır. Benzer şekilde McLuhan (1962) “The Gutenberg Galaxy: The Making of Typographic Man” isimli kitabında küresel köy terimi ile teknolojinin ve bilginin hızlı bir şekilde yayılmasının dünyayı küçülttüğünü bu sayede dünyadaki gelişmelerden binlerce kilometre uzaklıkta yaşanan insanların bile haberdar olacağını ortaya atmıştır. Mahiroğulları (2010) küresel köyü iletişim teknolojilerindeki gelişmeler sayesinde zaman ve mekân kavramının önem kaybettiği, insanlar, devletler ve kültürler arası ilişkilerin giderek yoğunlaştığı ve dünyanın her yerinde yaşayan toplumlarla sosyal, ekonomik ve kültürel ilişkinin kurulduğu bir deyim olarak açıklamıştır. Keskin (2013) bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler sonucunda dünya üzerindeki uzaklık-yakınlık algılarının yeniden gözden geçirildiğini ve ulus-devlet sınırların aşınmaya uğrayarak dünyanın küresel bir köy halini dönüştüğünü açıklamıştır. Çelik Varol ve Varol (2019) küresel köyü internet, telefon ve televizyon gibi medya araçlarının yaygınlaşması ile birlikte dünyanın giderek küçük bir hal aldığı ve insanların başka kıtalarda yaşayan insanlarla iletişim kurduğu bir kavram olarak ifade etmişlerdir.

Hızlı yayılma kategorisine ilişkin öğretmen adaylarının oluşturdukları metaforlar; “cep telefonu”, “sosyal medya”, “teknoloji”, “bilgisayar”, “televizyon”, “twitter”, “ışık hızı”, “uçak”, “uydu”, “zaman makinesi”, “aile ve akraba ortamı”, “canlı yayın”, “elektrik devresi”, “ev”, “hesap makinesi”, “hızlı tren”, “mahalle”, “okul”, “site”, “son dakika haberleri”, “sörf”, “telgraf” ve “veba hastalığı” olarak sıralanmaktadır. Bu kategoride geliştirilen metaforlar ile küresel köy kavramıyla ilgili teknolojinin hızla gelişmesi sonucunda dünyada sınırların kalktığı, dünyanın küçüldüğü ve yaşanan her olayın hızla yayıldığı öne sürülmüştür. Benzer şekilde McLuhan (1962) küresel köy kavramında zaman ve mekânın önemini yitirdiğini ve her şeyin aynı anda gerçekleştiğini vurgulamıştır. Ess ve Sudweeks (2001) küresel köy teriminde dünyanın giderek küçüldüğünü yüzyıllar öncesine kıyasla, insanlar ve kültürler hakkında daha kolay ve hızlı bilgiye erişildiğini açıklamışlardır. Kösoğlu (2006) küresel köyü bilişim ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelere bağlı olarak dünyanın herhangi bir yerinde yaşanan bir olaydan dünyanın en ücra köşesinde yaşayan insanların bile anında haberdar olduğu bir kavram olarak ifade etmiştir.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda birlik olma kategorisinde yer alan metaforlar; “kitle iletişim araçları”, “facebook”, “instagram”, “vatan”, “bilgi ve iletişim teknolojileri”, “dostluk”, “hayat”, “imece”, “kooperatif”, “köprü”, “kütüphane”, “metro ağı”, “okul”, “olimpiyat oyunları”, “orkestra”, “puzzle”,

“sınıf”, “sinema”, “sürü” ve “toplumsal yaşam” olarak belirlenmiştir. Öğretmen adayları küresel köyü, bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler ile birlikte birbirinden çok uzakta yaşayan insanların birbirlerinden ve tüm dünyadan haberdar olmalarını sağlayarak insanları birbirine bağlayıp bütünleştiren bir deyim olarak ifade etmişlerdir. Benzer şekilde McLuhan (1962) iletişim ve bilgi teknolojilerinde meydana gelen gelişmeler sonucunda dünyanın küçülerek yoğunlaştığını ve insanlar arasındaki bağımlılığın giderek arttığını ifade etmiştir. Çelik Varol ve Varol’un (2019) küresel köyü zaman ve mekân ayrımı olmaksızın insanların teknoloji sayesinde birbirlerine daha fazla bağlandıkları anlamında ifade ettikleri görülmektedir.

Her olaydan haberdar olma kategorisine ilişkin geliştirilen metaforlar; “bilim insanı”, “sosyal medya”, “arama motoru”, “whatsapp grubu”, “ev”, “ansiklopedi”, “akraba toplantıları”, “altın günü”, “avuç içi”, “beyin”, “bilim merkezi”, “iletişim araçları”, “insan hafızası”, “işlek kalabalık cadde”, “küçük bir kasaba”, “küçük bir yerleşim alanı”, “ordinaryüs”, “öğrenci” ve “soy ağacı” olarak sıralanmaktadır. Bu kategori ile öğretmen adayları bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin insanlar arasındaki iletişim hızını artırıp insanlar arasında daha hızlı etkileşim sağlayarak, dünyanın herhangi bir bölgesinde meydana gelen olay ve olgulardan başka ülkelerde yaşayan insanlar tarafından da öğrenildiğini vurgulamışlardır.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının birbirinden etkilenme kategorisine ilişkin geliştirdikleri metaforlar; “kelebek etkisi”, “medya”, “aile”, “akıntı”, “bukalemun”, “deprem”, “güneş”, “insan”, “okul”, “rüzgâr”, “salgın”, “sınıf”, “vücudun azaları” ve “yağmur damlası” olarak ifade edilmiştir. Bu kategoride geliştirilen metaforlar ekonomi, kültür, sosyal hayat alanında dünyanın herhangi bir bölgesinde yaşanan bir olayın veya durumun dünyanın başka bir bölgesinde yaşayan kişileri etkilediğine yani bu kişilerde aynı davranışların görüldüğüne işaret etmektedir. Benzer şekilde Ess ve Sudweeks (2001) küresel köyü, dünyanın coğrafi olarak birbirine uzak yerlerinde tanıdık semboller ve uygulamalarla karşılaşma olasılığının yüksek olduğu yani insanların birbirinden etkilendiği bir kavram olarak açıklamışlardır.

Tek düze rutin davranışlar kategorisine ilişkin geliştirilen metaforlar; “aile”, “virüs”, “bir elin beş parmağı”, “elektronik çağ”, “esaret”, “hapishane”, “kabile”, “mahkûm”, “oralet”, “orman”, “tembellik”, “yalnızlık” ve “yozlaşma” olarak belirlenmiştir. Öğretmen adayları bu kategoride kullanılan metaforlar ile küresel köyü, özellikle kitle iletişim araçlarının kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte dünyanın giderek küçüldüğü ve birbirlerinden kilometrelerce uzakta yaşayan insanların bile birbirlerinden kolayca haberdar olduğu bir dünyada insanların aynı alanlara yöneldiği ve tek düze rutin davranışlar sergilediği bir deyim olarak ifade etmişlerdir.

Bireysellik kategorisine ilişkin öğretmen adaylarının oluşturdukları metaforlar; “makine”, “üniversite öğrencisi”, “kimlik”, “kutup”, “maske”, “nüfus”, “parçalanmış aile”, “robot”, “sanal ortam”, “yabancı”, “yalnız yaşama” ve “yalnızlık” olarak sıralanmaktadır. Bu kategoride öğretmen adayları teknoloji bağımlılığının yüz yüze sözel iletişimi engellediğini, insanların daha da yalnızlaştığını, kendini hayattan soyutlaştırdığını ve insanları bireyselliğe yönlendirdiğini vurgulamışlardır. Benzer şekilde McLuhan ve Powers (2020) küresel köyü kitle iletişim araçların yaygınlaşması ve bilginin herkesin kullanımına açık olması ile bireyin yaşam tarzından kopmasına ve kendisine yabancılaşmasına neden olan bir kavram şeklinde ifade etmişlerdir.

Özgürlük kategorisine ilişkin geliştirilen metaforlar; “kuş”, “atmosfer”, “bilgisayar”, “deniz”, “internet ağı”, “teknoloji”, “telefon” ve “yıldız” olarak belirlenmiştir. Sosyal bilgiler öğretmen adayları bu kategoride kullanılan metaforlar ile teknolojik gelişmeler ve ilerlemeler sayesinde insanların dünyanın en ücra köşesinde olup biten olaylardan bile haber olduklarını, insanların istedikleri bilgiye istedikleri zaman ulaşabildiklerini ve her alanda sınırların kalkmasını özgürleşme anlamında yorumladıkları görülmektedir.

Araştırmada gizliliğin ortadan kalkması kategorisine ilişkin geliştirilen metaforlar; “arkadaş”, “hayat”, “doğa”, “haber bülteni”, “sanal dünya”, “televizyon” ve “zaman” olarak sıralanmaktadır. Kitle iletişim araçları (radyo, televizyon, bilgisayar gibi) kültürlerin kendi iç sınırlarından dışa açılmalarını sağlayarak kapalı toplumlar hakkında da bilgi sahibi olmamızı sağlamaktadır. Küresel köy kavramının aslında tanımını veren bu kategoride sanal dünyanın bütün gizeminin ortadan kaldırıldığı vurgulanmıştır.

Araştırma sonuçları doğrultusunda şu önerilere ulaşılmıştır.

- Öğretmen adaylarının alanlarıyla ilgili metafor geliştirmelerinin farklı bakış açısı kazanmalarına yardımcı olduğu düşünüldüğünde metafor çalışmalarının daha çok yapılması önerilebilir.
- Farklı üniversitelerde ve farklı bölümlerde öğrenim gören öğretmen adaylarının küresel köy kavramına ilişkin algıları metaforlar aracılığıyla belirlenebilir.
- Sosyal bilgiler öğretmenlerinin küresel köy kavramına ilişkin metaforik algılarını belirlemeye yönelik benzer çalışmalar yapılabilir.

Kaynaklar

- Adigüzel, M. (2011). *Teknolojinin küreselleşmesi*. İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Ak, Ş. ve Yenice, N. (2009, Ekim). *Öğretmen adaylarının internet kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi*. 3. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Sempozyumunda sunulan bildiri, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Aslan, S. (2016). Küreselleşme Olgusunun Sosyal Bilgiler Eğitimine Etkileri. *Harran Maarif Dergisi*, 1(1), 11-23.
- Atalay, G. E. (2018). Dijital Çağda Marshall McLuhan'ı Yeniden Düşünmek: Bir Uzantı ve Ampütasyon Olarak Yeni Medya Teknolojileri. *Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi*, 4(6), 27-48.
- Balay, R. (2004). Küreselleşme Bilgi Toplumu ve Eğitim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(2), 61-82.
- Çelik Varol, M. ve Varol, E. (2019). Kavram ve Kuramlarıyla Marshall McLuhan'a Bakış: Günümüzün Egemen Medya Araçları Ekseninde Bir Değerlendirme. *International Journal of Cultural and Social Studies*, 5(1), 137-158.
- Çelik, M. Y. (2012). Boyutları ve Farklı Algılarıyla Küreselleşme. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(32), 57-74.
- Çelik, T. (2019). Teknoloji ve Medya Okuryazarı Vatandaş Yetiştirme Sürecinde Öğrencilerin Sosyal Medya Algılarının Metaforlar Aracılığıyla İncelenmesi. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 2(1), 40-57.
- Çilesiz, Ş. (2011). A Phenomenological Approach to Experiences with Technology: Current State, Promise, and Future Directions for Research. *Educational Technology Research and Development*, 59(4), 487-510.
- Çoklar, A. N., Vural, L. ve Yüksel, İ. (2010). Bilgisayar Mühendisliği İle Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Son Sınıf Öğrencilerinin Bilgisayar Kavramına İlişkin Geliştirdikleri Mecazlar. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 3(1), 1-28.
- Dağlı, A. (2007). Küreselleşme Karşısında Türk Eğitim Sistemi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (9), 1-13.
- Doğan, S. ve Erkan, İ. (2019). Kuşağının Sosyal Medyaya Yönelik Algılarının Metafor Analizi Yoluyla İncelenmesi. *Journal of Yaşar University*, 14, 146-155.
- Doğan, Y. (2015). 100. Yılında Öğretmen Adayları ve Öğrencilerin Bakışıyla Çanakkale Savaşları: Bir Metafor Araştırması. *Turkish Studies*, 10(3), 369-386.
- Dumanlı Kadızade, E. (2014). Aktif Öğrenmede Bir Teknik; Metafor Uygulaması Türkçe Öğretmen Adaylarının Türkçe Dersi Algıları Üzerine. *International Journal of Language Academy*, 2(4), 68-85.
- Dursun, F. (2015). Bilişim Teknolojileri Öğretmenlerinin Kendi Branşlarına İlişkin Metaforik Algılarının İncelenmesi. *Asya Öğretim Dergisi*, 3(1), 66-77.
- Durukan, Ü. G., Hacıoğlu, Y. ve Dönmez Usta, N. (2016). Computer Education and Instructional Technology Prospective Teachers' Perceptions of Technology. *Journal of Computer and Education Research*, 4(7), 24-46.
- Egüz, Ş. ve Kesten, A. (2018). Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Sosyal Medya Algılarının Metafor Yoluyla Belirlenmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 7(3), 219-240.
- Ekici, G. (2016a). Biyoloji Öğretmeni Adaylarının Mikroskop Kavramına İlişkin Algılarının Belirlenmesi: Bir Metafor Analizi Çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 615-636.
- Ekici, G. (2016b). Öğretmen Adaylarının "Bilgisayar" Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 15(3), 755-781.
- Er Tuna, Y. ve Mazman Budak, F. (2013). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının "Tarih" Kavramına İlişkin Algılarının Mecazlar/Metaforlar Yardımıyla Analizi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(14), 609-642.
- Erdem, A. R. (2012). Küreselleşme: Türk Yükseköğretimine Etkisi. *Yükseköğretim Dergisi*, 2(2), 109-117.
- Eren, F., Çelik, İ. ve Aktürk, A. O. (2014). Ortaokul Öğrencilerinin Facebook Algısı: Bir Metafor Analizi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(2), 635-648.
- Eser, E. (2014). Küreselleşme Süreci ve Eğitime Etkisi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 211-224.
- Ess, C. ve Sudweeks, F. (2001). *Culture, technology, communication: Towards an intercultural global village*. New York: Suny Press.

- Fidan, M. (2014). Öğretmen Adaylarının Teknoloji ve Sosyal Ağ Kavramlarına İlişkin Metaforik Algıları. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 25(1), 483-496.
- Flint, C. ve Taylor, P. J. (2018). *Political geography: World-economy, nation-state and locality*. Londra: Routledge.
- Ganiev, J. (2014). Küreselleşme, Finansal Piyasalar ve Kriz. *İktisat Politikası Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 117-129
- Genç, S. Z. ve Güner, F. (2013). Küreselleşme-Medya Okuryazarlığı İlişkisi (Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Durum Tespiti). *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(2), 1-24.
- Girmen, P. (2007). *İlköğretim öğrencilerinin konuşma ve yazma sürecinde metaforlardan yararlanma durumları*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Gök, B. ve Erdoğan, T. (2010). Investigation of Pre-Service Teachers' Perceptions about Concept of Technology Through Metaphor Analysis. *Turkish Online Journal of Educational Technology*, 9(2), 145-160.
- Gökbayrak, Ş. (2007). Küreselleşme, uluslararası göç ve kadın emeği. E. Oğuz ve A. Yakar (Yay. haz.), *Küreselleşme ve eğitim içinde* (ss. 47-58). Ankara: Dipnot Yayınları.
- Gömlüksiz, N., Kan, A. Ü. ve Öner, Ü. (2012). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Bir Değer Olarak Demokrasi Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 10(24), 79-100.
- Güzel, M. (2006). Küreselleşme, İnternet ve Gençlik Kültürü. *Küresel İletişim Dergisi*, (1), 1-16.
- Hacıfazlıoğlu, Ö., Karadeniz, Ş. ve Dalgıç, G. (2011). Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliğine İlişkin Algıları: Metafor Analizi Örneği. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 97-121.
- İlhan, H. İ. (2009). *Küreselleşmenin eğitime yansımaları*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kalay, İ. (2016). Küresel Köy'ün Küyerel Bir Reklence Pratiği Olarak Web Dizisi: Proje 13 Örneği. *Global Media Journal TR Edition*, 7(13), 151-168.
- Keskin, Y. (2013). *Küreselleşmenin Türkiye'ye etkilerine yönelik coğrafya öğretmen adayları görüşleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Kıvılcım, F. (2013). Küreselleşme Kavramı ve Küreselleşme Sürecinin Gelişmekte Olan Ülke Türkiye Açısından Değerlendirilmesi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 5(1), 219-230.
- Korkmaz, F. ve Ünsal, S. (2016). Okul Öncesi Öğretmenlerin "Teknoloji" Kavramına İlişkin Metaforik Algılarının İncelemesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(35), 194-212.
- Kösoğlu, N. (2006). *Küreselleşme ve milli hayat*. İstanbul: Ötüken Yayınevi.
- Kurt, A. A. ve Özer, Ö. (2013). Metaphorical Perceptions of Technology: Case of Anadolu University Teacher Training Certificate Program. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 9(2), 94-112.
- Levine, P. M. (2005). Metaphors and Images of Classrooms Kappa Delta Pi Record. *Journal Kappa Delta Pi Record*, 41(4), 172-175.
- Mahiroğulları, A. (2010). Küreselleşmenin Kültürel Değerler Üzerine Etkisi. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, (50), 1275-1288.
- Marchand, P. (1989). *Marshall McLuhan: The medium and the messenger*. Toronto: Mit Press.
- McBurnie, G. (2002). Küreselleşme, GATS ve Ulus-Aşırı Eğitim. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 2(1), 171-190.
- McLuhan, M. (1962). *Gutenberg galaxy: The making of typographic man*. Canada: University of Toronto Press.
- McLuhan, M. ve Powers, B. R. (2020). *Global köy: 21. yüzyılda yeryüzü yaşamında ve medyada meydana gelecek dönüşümler*. (B. Öcal Düzgören, Çev.). İstanbul: Scala Yayıncılık.
- Mentiş Taş, A. (2004). Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Eğitimi Program Standartlarının Belirlenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(1), 28-54.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (2016). Analizde ilk adımlar (A. Ersoy, Çev.). (S. Akbaba Altun ve A. Ersoy, Çev. Ed.), *Genişletilmiş bir kaynak kitap: Nitel veri analizi içinde* (ss.50-88). 1994, Ankara: Pegem Akademi.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2015). *Sosyal bilgiler dersi (4, 5, 6 ve 7. sınıflar) öğretim programı*. Ankara: MEB.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7. sınıflar)*. Ankara: MEB.

- Özer, S. ve Türel, Y. K. (2015). Bilişim Teknolojileri Öğretmen Adaylarının E-Kitap ve Etkileşimli E-Kitap Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 6(2), 1-23.
- Patton, M. Q. (2014). Nitel araştırmada çeşitlilik: Kuramsal yönelimler (E. Bukova Güzel ve H. Demircioğlu, Çev.). (M. Bütün ve B. Demir, Çev. Ed.), *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* içinde (ss.75-142). 2000, Ankara: Pegem Akademi.
- Saban, A. (2004). Giriş Düzeyindeki Sınıf Öğretmeni Adaylarının “Öğretmen” Kavramına İlişkin İleri Sürdükleri Metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 131-155.
- Saban, A. (2009). Öğretmen Adaylarının Öğrenci Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Zihinsel İmgeler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 281-326.
- Sanchez, A., Barreiro, J., M. ve Maojo, V. (2000). Desing of Virtual Reality Systems for Education: A Cognitive Approach. *Education and Information Technologies*, 5(4), 345-362.
- Schmitt, R. (2005). Systematic Metaphor Analysis as a Method of Qualitative Research. *The Qualitative Report*, 10(2), 358-394.
- Sözer, E. (1998). Sosyal bilgiler programının amaçları, ilkeleri ve temel özellikleri. G. Can (Ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretimi* (ss. 15-39). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Şahin, Ş. ve Baturay, M. H. (2013). Ortaöğretim Öğrencilerinin İnternet Kavramına İlişkin Algılarının Değerlendirilmesi: Bir Metafor Analizi Çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(1), 177-192.
- Şen, B. (2008). Küreselleşme: Anlamlar ve Söylemler. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (18), 147-162.
- Şenyuva, E. ve Kaya, H. (2013). Metaphors for the Internet Used by Nursing Students in Turkey: A Qualitative Research. *Eurasian Journal of Educational Research*, (50), 87-106.
- Tağraf, H. (2002). Küreselleşme Süreci ve Çokuluslu İşletmelerin Küreselleşme Sürecine Etkisi. *Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 3(2), 33-47.
- Tanrıöver, O. ve Kırılı, S. (2015). Global Köy ve Kültürel Emperyalizm: Küreselleşme Bağlamında Enformasyon Toplumuna Bakış. *E-Journal of Intermedia*, 2(1), 133-142.
- Tavşancıl, E. ve Aslan, E. (2001). *Sözel, yazılı ve diğer materyaller için içerik analizi ve uygulama örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Taylan, H. H. ve Arklan, Ü. (2008). Medya ve Kültür: Kültürün Medya Aracılığıyla Küreselleşmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 85-97.
- Turan, Ş. (2011). *Küreselleşme sürecinde örgütsel değişimi etkileyen bir unsur olarak örgütsel sinizm ve karaman ili kamu kurumlarında bir çalışma*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- Uysal, M. ve Yıldız, A. (2007). McLuhan'ın “Küresel Köyü”nde eğitim: Yeni teknolojiler, küreselleşme ve eğitim üzerine düşünceler. E. Oğuz ve A. Yakar (Yay. haz.), *Küreselleşme ve eğitim* içinde (ss. 165-180). Ankara: Dipnot Yayınları.
- Vadeboncoeur, J. A. ve Torres, M. N. (2003). Constructing and Reconstructing Teaching Roles: A Focus on Generative Metaphors and Dichotomies. *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*, 24(1), 87-103.
- Wellman, B. (2018). *Networks in the global village life in contemporary communities*. London: Routledge.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, G. K. ve Güven, B. (2015). Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitime Yönelik Algılarının Metaforlar Yoluyla Belirlenmesi. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 6(2), 299-322.
- Yılmaz, K. ve Horzum, M. B. (2005). Küreselleşme, Bilgi Teknolojileri ve Üniversite. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(10), 103-121.